

bertan aurkitzen dira bestelako elementu legal eta instituzionalak, torturaren kontrako legeak nolabait ezereztatzen dituztenak eta sistemaren zaintzaileek eta eusleek torturaren kontra egiten dituzten gaitzespenak baliogabetzen dituztenak.

Biolentzi mota bat da tortura: biolentzia oso berezia eta landua. Biolentziaren historiaren eta kulturaren barnean ikusi behar da, beraz, torturaren kultura. Zalantzarik gabe, biolentzia osoaren eta mota guztien sustraiak eta elkarrekiko loturak aztertzeraz eramango gintuzke torturaren azterketak. Hala ere, eta Fernando Savater-ek aitortzen zuenez, ez dago biolentzi modu guztiak berdintzerik eta nahasterik. Horixe izango litzateke, hain zuzen, torturaren kulturaren kontrako burrukari bere oinarri sakonenak kentzea. Horretxek ematen dio torturaren kulturari eta sistemari bere barruko kontraizanak estaltzeko bidea. ■
P. Kortabarria.

Karlista eta sozialista

Maiatzaren 9an PSOEek bere *Tribuna Vasca* estreinatu zuen, eta EKAK bere «Montejurra 82» ospatu zuen. Eta EKAKo Zufia jaunak deklarazio batzuk egin zituen *Tribuna Vasca* horretan.

Zufiak zioenez, abertzaletasunetik geroz eta urrutiago daude beraiek. Zeren eta, zer da abertzaletasuna? Zufiaren erantzuna: «fanatismo, intolerancia, egoísmo e insolidaridad».

Nazionalismotik, beraz, geroz eta urrunago. Geroz eta hurbilago, alderantziz, PSOErengandik, zeren eta «ambos partidos propugnamos el socialismo como forma de concebir la sociedad».

Hurbiltze eta urruntze askotxo, ezta? EKArekin lehen harritu ginenok, egia esan, orain ez hainbeste. Zufiarekin gizarte-alternatibak aginte-aulkia behar du inondik ere. ■ Joan Larrinaga.

València: ortografiaren katramila politikoak

Euskal Herrian, eta gure aldizkari honetan bertan, oso gutxi aipatu izan da València-ko kultur eta hizkuntz egoera. Barne-gatazka sinestezina duen hizkuntz egoera. Alderdi-politika egiteko, inon gutxitan bezala darabiltzate han hizkuntza baten (=katalana) barneko ñabardura dialektal txikiak. Egia esan, gure batasun-borrokak berak ere txiki gelditzen dira han gertatzen ari denaren ondoan.

Apirilaren 25ean (Almansa-ko gudua ospaketa) berriz ka-
leratu da arazoa: katalana ala balentziera da hangoen hizkuntza?
Orain ospatzen dira berrogeitamar urte (1932), Castelló-n Fa-
braren ortografi-arauak València-rako onartu zirela. Hori zela
eta, Herrialde Katalan guztietako hizkuntza bat-bera dela eta
batasun hori ezinbestekoa eta kultur- eta nazio-batasunaren adie-
razpena dela aitortzeko bildu dira Herrialde Katalan guztietatik
abertzaleak.

Eztabaida nola erabili eta zenbateraino pozoindu den ikus-
teko, aski da Estatutugaiarekin gertatu dena gogoratzea: Kon-
gresura Gobernu-jendeak berak eramana izanik ere, ez zen onar-
tua gertatu. Orain berriro ere aurrera doa, ez noski politikarien
bilera, lan eta komeriarik gabe. Estatutugaiaren inguruko hase-
rrekerik latzenak eta eten politikorik nabarmenenak banderaren,
Herrialdearen eta hizkuntzaren izendapen-kontuan sortu dira.
Kafkak deskribatutako izpiritua, inon libre ibiltzekotan, Va-
lència-n dabilta solte.

UCDk eta beronen buruzagia den Abril Martorell-ek gidari-
tza beren eskuan hartu zutenetik, hizkuntzaren arazoa korapilatu
baizik ez da egiten ari. Ezkertiarren demagogia hain sarritan sa-
latzen duten hauek, maisuak, ongi maisuak, suertatu dira de-
magogia horixe egiten. Alderdira botuak erakartzeko tresna apro-
posa da UCDrentzat antikatalanismo lingüistikoa: Kataluniaren
kolonialismoa salatzen da, hark València-ren nortasuna itozteko
duen indarra; baina inoiz gutxitan aipatzen dira nortasun hori
hiltzeko Madriletik eman diren ahaleginak. València-ko Filologi
Fakultateko Dekanoak aitortu duena da abertzaleen buruetan
dagoena: «Gure hizkuntza hau, berea duen textuinguru katala-
netik urrunduta, mende-laurden baten buruan heriotzera emana
egongo litzateke, hartara bere hiztunen eta literaturaren barru-
titik banatua gertatuko bait litzateke. (Joan Oleza).

València-ko línquista eta hizkuntz abertzaleek aurpegi eman
behar diete orain eskuineko alderdiei, haien eskumakila diren
egunkariei, eta boterea eskutan gorde nahi dutenei. València-ko
icazlego abertzaleari bere herria lapurtu nahi diote: politiko
horiek «Unibertsitatearen, eta oro har intelektualen eta Valèn-
cia-ko Herrialdeko kulturaren deskreditua bilatzen dute, gure
gizartearen faxistapena lortzeko lehen urrats bezala». Intelektua-
len eta herriaren artean haustura hori gerta ez dadin antolatuta
dira Castelló-ko Arauen ospaketak.

València-n sinbolikoa bilakatu da ortografia: Hezkuntz Kon-
tseilaritzaren proiektu kulturala, ala hezkuntzaren letra-gizonek
eskaintzen duten mendez mendeko tradizio heldua? ■ *Joseba
Intxausti.*